

LA DESEMBOCADURA DEL RIU GAIÀ: ITINERARI ADAPTAT I ACCESSIBLE

Ramon Ferré

1. INTRODUCCIÓ

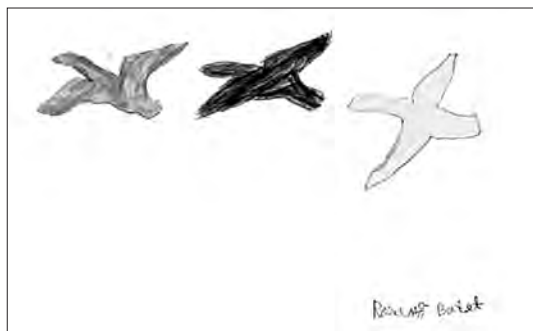
El projecte Natura per a Tothom del Grup d'Estudi i Protecció dels Ecosistemes Catalans-Ecologistes de Catalunya (GEPEC-EdC) intenta contribuir a acostar la natura a totes les persones, incloent les que tenen dificultats de tota mena per fer-ho. Entre aquestes dificultats hi ha les econòmiques, les físiques, les psíquiques, les culturals o les sensorials.

2. QUÈ ÉS NATURA PER A TOTHOM?

No totes les persones tenim les mateixes facilitats per a accedir a la Natura. Si considerem les facultats que certament minven amb l'edat, les persones amb necessitats especials poden representar més del 30% de la població. El projecte Natura per a Tothom (NxT) s'ha concebut per incloure el màxim ventall de persones a les seves activitats, itineraris i serveis. Amb el suport del Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat, vam aconseguir el finançament de la Fundació "La Caixa" per aquest projecte.

El problema més gran que ens hem trobat és la senyalització. Com fer que aquesta sigui resistent (especialment al vandalisme), tridimensional i de colors contrastats? Es compartiran les dificultats tècniques i mentals amb les que ens hem trobat, i les solucions que hem aportat o que queden per resoldre.

Els primers treballs realitzats han consistit en la formació específica del personal del GEPEC-EdC que duem a terme aquest projecte. Per a aquesta tasca hem rebut formació específica i hem bescanviat informació amb diversos professionals de dins i de fora del nostre territori.

□ Figura 1: Dibuix que ha estat escollit per transformar-lo en el logo del projecte. Ha estat confeccionat per na Rosa Maria Batet, una persona amb grans problemes mentals i al seu entorn, però amb una sensibilitat exquisida.

La segona fase ha estat la cerca d'itineraris adaptables en col·laboració amb diferents ajuntaments. El marc de treball s'inicia amb la signatura d'un conveni pel qual, entre altres coses, l'ajuntament es responsabilitza del manteniment de l'itinerari, i nosaltres de l'assessorament i de part de la cartelleria. També hem finançat recerca aplicada amb un acord amb l'Escola d'Arquitectura de la Universitat Ramon Llull. El motiu és que no hem trobat enlloc cartelleria adaptada per a exterior idònia, ja que els elements que fan un senyal accessible també el fan feble davant les inclemències del temps i el vandalisme. Aquesta recerca ha estat molt cara i amb resultats molt pobres però hem contribuït a descartar materials i tècniques que, fins i tot personal de l'ONCE mateix, afirmava com a idonis. En aquest sentit, les plaques amb ceràmica d'alta temperatura, de moment, han estat la millor innovació aconseguida en aquest projecte. Malgrat que transmeten massa la temperatura, no permeten tota la gamma de colors i tampoc no permeten combinacions amb altres materials de manera resistent. De moment esdevé un tipus de senyal de força èxit pels comentaris rebuts pels usuaris. Aquestes plaques GEPEC-EdC les hem contractat en dos dels itineraris adaptats que tenim (Desembocadures del riu Gaià i del barranc Verge del Camí de Cambrils) al Taller La Moixera de Reus.

En aquest sentit, s'està creant un servei de guies de natura amb formació per a poder atendre, també, persones amb dificultats socials, sensorials, físiques i psíquiques. També s'està creant una web fàcilment accessible també per a persones cegues, l'esborrany temporal de la qual es pot consultar en l'enllaç www.tingis.net/natura (quan estigui acabat el definitiu serà accessible a la web www.gepec.cat/natura). Aquí s'hi pot trobar informació molt ampliada sobre el que es comenta en aquest article.

□ Figura 2: Logo resultant del projecte.

❑ Figura 3: Plànol en relleu de l'entrada de l'itinerari.

3. ALGUNES RECOMANACIONS GENERALS SOBRE ADAPTABILITAT

Quan vàrem començar amb aquest projecte teníem una sèrie important de prejudicis i manca de formació i sensibilitat que amb el temps hem millorat. I encara observem que ens falta molt. Hi ha, però, diverses premisses importants a l'hora de treballar amb persones amb necessitats especials que voldríem compartir i divulgar. Aquí n'apuntem només tres:

1. La primera d'elles és escoltar i demanar consell a les pròpies persones afectades. Especialment les més properes als itineraris o recursos. No pressuposem res, ja que sovint les bones intencions esdevenen males pràctiques que poden contribuir justament a l'efecte contrari al desitjat.
2. La segona és que no fem "guetos" per a persones amb dificultats. Aquests "guetos" poden ser tant activitats exclusives per a elles com estructures exclusives per a elles. No oblidem que quan fem materials amb cos de lletra superior a vint o rampes en comptes d'escaleres no només ho fem accessible a aquelles persones grans amb problemes de vista o de mobilitat sinó que també ho fem molt més amable per a la resta de la població.
3. La tercera és que ens posem tan exactament en el lloc d'aquestes persones com puguem. Algú ha intentat desplaçar-se amb cadira de rodes? O amb els ulls embenats totalment o parcialment?

Un document molt interessant per a adaptar itineraris és el que trobareu al Manual 5 "Catálogo de buenas prácticas en materia de accesibilidad en espacios naturales protegidos". Podeu accedir a l'apartat de publicacions que hi ha a la "Biblioteca virtual" de la web www.europarc-es.org.

4. ITINERARIS ADAPTATS

Hem adaptat un itinerari a la desembocadura del riu Gaià, i de forma parcial un altre en un parc urbà de Cambrils, el de la Llosa. Com que forma part d'un conjunt arqueològic en plena transformació, els darrers canvis resten a l'espera de la concepció de tot l'espai. S'han organitzat diferents visites guiades no només en aquest itinerari sinó també en un altre del riu Gaià a l'alçada de la zona de les Sorts del Pont d'Armentera, on el GEPEC-EdC ja està en converses amb l'Ajuntament per a contribuir a fer-lo més accessible.

4.1. TREBALLS REALITZATS A LA DESEMBOCADURA DEL RIU GAIÀ

Finançat per l'Obra Social de la Caixa, i en conveni amb l'Ajuntament de Tarragona i l'Associació Mediambiental la Sínia, s'han realitzat diferents treballs per a fer més accessible aquest itinerari. L'itinerari discorre entre la porta de l'Hort de la Sínia i la platja, en una longitud d'uns 500 metres. Aquest itinerari discorre pel marge dret de la llenca d'aigua dolça estancada on hauria de baixar l'aigua del riu aturada al pantà del Catllar, onze quilòmetres riu amunt.

En primer lloc s'ha recuperat part de l'amplada de l'antic camí atès que les plantes del marge dret, especialment els esbarzers, el feien inadequat a l'accés de persones. En segon lloc es va aixecar una vora de terra i es varen allargar tanques al marge esquerra del camí per marcar millor els límits del mateix i per augmentar la seva seguretat. Amb aquest objectiu també s'han retallat branques sortints o més baixes dels 2,2 m preceptius. S'han instal·lat tres tipus de cartells diferents: per una banda dues banderoles metàl·liques que contribueixen a l'orientació abans d'arribar al mateix itinerari. Aquestes són de color groc i negre per augmentar la seva capacitat comunicativa; en segon lloc s'ha instal·lat un plànol a l'entrada confeccionat amb un material meitat polímer acrílic i meitat minerals naturals (Corian). La resistència dels elements més conspicus ha estat molt baixa i fins i tot font de problemes de tacte, però la resta ha tingut molt bons resultats de moment. El problema principal és el seu preu tan elevat (milers d'euros). També s'han instal·lat sis plaques ceràmiques que destaquen una planta o un animal i convoquen a l'ús d'un sentit o un altre: gust, olfacte, oïda... L'itinerari s'ha complementat amb la instal·lació de tres bancs de fusta i una guia escrita (també en braille) en coordinació amb les expertes en accessibilitat Antònia Batalla i Laura Blanco i el membre de l'Associació Mediambiental la Sínia Hèctor Hernández. Periòdicament s'organitzen visites guiades accessibles a persones amb necessitats especials que es poden demanar al telèfon 977 33 11 42 o a educa@gepec.cat.

□ Figura 4: Panell de ceràmica tàtil que es pot trobar a l'itinerari.

□ Figura 5: Escoltant un ocell amb un micro direccional.